

การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1
หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต

**Communication and Cultural Adaptation of First Year Chinese Students
Communication Arts Program of International Rangsit University**

โดย
ดวงทิพย์ เจริญรุกข์

สนับสนุนทุนวิจัยโดย

สถาบันวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2565

ดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ 2565: การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต นิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต 57 หน้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน รวมถึงการสังเกตการณ์ (Observation) พร้อมทั้งตีความวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามประเด็นวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเป็นเชิงบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive)

ผลการศึกษา ด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต มาจากความประทับใจจนนำมาสู่ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย สำหรับแนวโน้มและทิศทางในการปรับตัวของนักศึกษาจีน พบว่า อยู่ในเชิงบวก พร้อมเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นอยู่ โดยความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรม พบว่า คาดหวังประกอบอาชีพในประเทศไทยได้ สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และคาดหวังการมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย ซึ่งนักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบการสื่อสารในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างเพื่อน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ในขณะ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนด้วยการดูละครไทย ฟังเพลงไทย โดยลักษณะการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีน คือ ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คือ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ต่างกัน ด้วยความต่างวัฒนธรรมด้านภาษา ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า นักศึกษาจีนมีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้ดี โดยมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

Duangtip Chareonrook 2565: Communication and Cultural Adaptation of First Year Chinese Students Communication Arts Program of International Rangsit University Thai Faculty of Communication Arts Rangsit University 57 Pages

The main purpose of this study was to Communication and Cultural Adaptation of First Year Chinese Students of Communication Arts Program of International Rangsit University. The study was qualitative research through methods of focus group including participant observation. By presenting data and summarizing research results in a descriptive.

It was found that Cultural adaptation found that the motivation to study in Thailand and Rangsit University from impression to interest in studying in Thailand. As for the direction of adaptation of Chinese students, it was found to be positive, ready to learn and accept a culture that is different. the expectation of coming to study abroad across cultures, it was found that; they expect to work in Thailand, able to study at a higher level and expecting to have a family in Thailand. The sample group of Chinese students used a cross-cultural for adaptive communication. whether it is communication between friends or doing activities in the faculty and daily life. Including learning about culture through mass media by watching Thai dramas and listening to Thai songs. Communication and other factors That affects the adaptation of Chinese students is communication to make a relationship. For the problem in cross-cultural adaptation is the different languages. For regarding social and environmental factors, it was found that Chinese students had good cross-cultural adaptability.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานและนักศึกษาหลายท่านเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานวิจัยที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และขอขอบคุณนักศึกษาเงินทุกคนที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ปรึกษาการวิจัยทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ อย่างดีจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์

ดวงทิพย์ เจริญรุทซ์

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 ปัญหาการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม	7
2.2 แนวคิดการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม	12
2.3 แนวคิดเรื่องความสามารถทางการสื่อสาร	16
2.4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม	22
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัย	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	26
3.1 รูปแบบการวิจัย	26
3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	26
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	27
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	31
4.1 การวิเคราะห์การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1	31
4.2 การวิเคราะห์ลักษณะการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	43
5.1 สรุปผลการวิจัย	43
5.2 อภิปรายผล	46
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งนี้	50
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	55
ประวัติผู้วิจัย	57

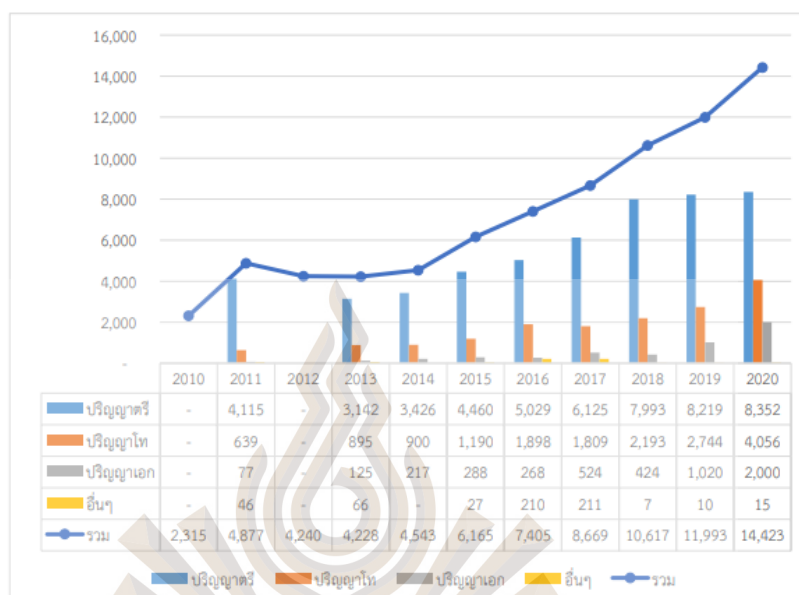
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่เรียกว่า “โลกาภิวัตน์” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติหลากหลายด้านบนโลกใบนี้ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ตลอดจนมิติด้านการศึกษาที่มีการบริหารจัดการ และรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โลก ผู้เรียนหรือนักศึกษาจึงให้ความสนใจกับหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น เกิดกระแสการเรียนต่างประเทศมากขึ้น สำหรับประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนจำนวนมากขึ้น ด้วยการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติของสถาบันและมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งรัฐบาลและเอกชนของประเทศ โดยในปีการศึกษา 2564 มีนักศึกษาต่างชาติเข้าใหม่ทุกระดับชั้นในสถานศึกษาของประเทศไทย รวมจำนวน 5,657 คน เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2563 ที่มีจำนวนรวม 5,554 คน (ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2564)

สำหรับกลุ่มนักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนมากขึ้นทุกปีในสถานศึกษาของประเทศไทย คือ กลุ่มนักศึกษาชาวจีน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยของไทยได้รับความสนใจจากนักศึกษาชาวจีนจำนวนมาก โดยข้อมูลสถิติของระบบเผยแพร่สารสนเทศอุดมศึกษา ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา ปี 2021 แสดงจำนวนนักศึกษาสัญชาติจีนในสถาบันอุดมศึกษาไทย ปีการศึกษา 2010-2020 ดังนี้

ที่มา: ข้อมูลสถิติของระบบเผยแพร่สารสนเทศอุดมศึกษา ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2564

จากรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย ของ ดร.กฤษณ์ นุกิจรังสรรค์ และคณะ ได้รายงานถึงสาเหตุหลักที่นักศึกษาจีนเลือกศึกษาต่อต่างประเทศ โดยพบ 2 มูลเหตุ คือ การขาดโอกาสในการศึกษาภายในประเทศ ซึ่งพบว่า มีนักศึกษาจีนจำนวนมากที่ไม่สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศได้ และต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพสังคมที่กดดัน ทั้งเรื่องการใช้ชีวิตประจำวันและการศึกษา โดยประเทศไทยถือเป็นหนึ่งประเทศที่นักศึกษาจีนเลือกศึกษาต่อ เนื่องจาก สภาพสังคมที่มีความยืดหยุ่นสูง รวมถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาและการครองชีพไม่สูงมากนัก กอปรกับหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศไทยมีการพัฒนาให้รองรับนักศึกษาชาวต่างชาติมากขึ้น มีความหลากหลายด้านสาขาวิชา ซึ่งตอบโจทย์ของนักศึกษาจีนได้ ส่วนใหญ่นักศึกษาจีนจะเลือกศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยจะพิจารณาจากชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา หลักสูตร รวมถึงรูปแบบการเรียนการสอน โอกาสในการสำเร็จการศึกษา และจังหวัดที่ตั้งของมหาลัยเป็นสำคัญ ทั้งนี้ นักศึกษาจีนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารการศึกษาต่อในประเทศไทยจากหลากหลายแหล่ง อาทิเช่น มหาวิทยาลัยในจีน เอเจนซี่จีน และการบอกเล่าแบบปากต่อปากจากคนรู้จัก เช่น เพื่อน ญาติ เป็นต้น

การออกไปศึกษาต่อยังต่างประเทศของนักศึกษาจีนมีพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในเรื่องจำนวน ประเทศเป้าหมายปลายทาง กลุ่มอายุของผู้เรียน ความสนใจต่อสาขาวิชา ซึ่งพลวัตที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการเติบโตของเศรษฐกิจจีน การเปลี่ยนแปลงของสังคมและแนวคิดของชาวจีนรุ่นใหม่ รวมถึงนโยบายสนับสนุนของประเทศต้นทางและประเทศปลายทางด้วย อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจีนที่ออกไปศึกษาต่างประเทศส่วนใหญ่มีแรงจูงใจหลักไม่ต่างกันนัก อาทิ ต้องการเพิ่มทักษะด้านภาษา ต้องการหาประสบการณ์ใหม่ หลีกหนีความกดดันด้านการเรียนในประเทศ สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ เป็นต้น (อ้างในกุลนรี นุกิจรังสรรค์ และคณะ) สำหรับประเทศไทย นักศึกษาจีนถือมีความโดดเด่น และมีจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่หันมาปรับหลักสูตรการเรียนการสอน และกลยุทธ์ด้านการตลาด เพื่อดึงดูดนักศึกษาจีนให้เข้ามาศึกษาต่อ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในไทยอาศัยการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการสมัครเข้าศึกษาจากเอเจนซี่จีน รวมถึงมหาวิทยาลัยพันธมิตรในประเทศจีน กระแสความนิยมมาศึกษาต่อในประเทศไทย จึงนับเป็นปรากฏการณ์ที่หลายฝ่ายในประเทศไทยต่างให้ความสนใจ เพราะจำนวนนักศึกษาจีนในไทยเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนระดับชั้นนำของประเทศไทยที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนแบบนานาชาติ นักศึกษามีทั้งชาวไทยและต่างประเทศ มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ โดยเฉพาะโซนเอเชียที่มีนักศึกษาให้ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกๆ ปีการศึกษา หลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประกอบด้วย 15 สาขาวิชา ได้แก่

1. International Accountancy
2. International Business
3. International Hospitality and Tourism
4. Communication Arts
5. International Political Economy and Development
6. Civil Engineering
7. Electrical Engineering
8. Commercial Pilot
9. Information and Communication Technology

10. Aviation Maintenance Engineering (Thai- English)
11. Nursing Science (Thai-English)
12. Product Design (Thai- English)
13. Architecture (Thai- English)
14. Communication Arts (English -Chinese)
15. Business Administration (Chinese)

โดยสาขาวิชาที่มีนักศึกษาจีนให้ความสนใจศึกษาต่ออย่างมากสาขาหนึ่ง คือ Communication Arts (English -Chinese) ซึ่งในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีนักศึกษาจีนสมัครเข้าเรียนจำนวน 60 คน (ฝ่ายทะเบียนมหาวิทยาลัยรังสิต, 2565) ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้เทศาสนตรนานาชาติ ล้วนบรรยายเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด นักศึกษาจีนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เข้ามาศึกษาหาความรู้เท่านั้น นักศึกษาจีนต้องมีการเรียนรู้และปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อความอยู่รอด ทั้งการมีเพื่อนใหม่ อาหารการรับประทาน การเรียนการสอน การดำรงชีวิตประจำวันอื่นๆ และการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาจีนที่เข้าศึกษาต่อหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียน และการสื่อสารในการดำรงชีวิต ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้การปรับตัวของนักศึกษาจีนได้ประสิทธิผลที่ดี คือ ภาษาดลอดจนการสื่อสารและการเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกัน ดังเช่นการศึกษาของพัชราภา เอื้ออมรวณิช (2556) ที่พบว่า การปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่แตกต่างกันวัฒนธรรมเป็นสิ่งทีหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาอยู่ใหม่ อาทิ การปรับตัวเรื่องของระบบการเรียนการสอน การใช้ภาษาในการสื่อสาร การดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม รวมถึงเรื่องต่างๆ ซึ่งต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้านเพื่อสามารถอยู่อาศัยร่วมกับสังคมนั้นได้ ซึ่งเหตุผลต่างๆ ทั้งความแตกต่างทางด้านภาษา ความรู้ วัฒนธรรม พฤติกรรม การเรียนรู้ และปัญหาทางกายภาพล้วนเป็นปัญหาที่ผู้เข้ามาอยู่ใหม่ต้องพบเจอเมื่อเข้ามาอยู่ในสังคมของวัฒนธรรมใหม่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติย่อมส่งผลต่อทักษะความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรังสิตของนักศึกษาจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ทั้งเรื่องของจำนวน อายุของผู้เรียน แรงจูงใจ รวมถึงสาขาวิชาที่นักศึกษาจีนสนใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและแนวคิดของประชาชนคนจีนรุ่นใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวด้านการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องจากในปีการศึกษา 1/2565 มีนักศึกษาจีนลงทะเบียนเรียนจำนวน 60 คน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาจีนในการเรียนรู้ทางภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งยังสามารถเป็นแนวทางการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาต่างชาติในอนาคตได้เป็นอย่างดี และผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในกระบวนการดูแลนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัยรังสิตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต

1.3 ปัญหาการวิจัย

1. การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นอย่างไร
2. การปรับตัวทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึง การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ลงทะเบียนเรียนใน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน

40 คน โดยผู้วิจัยเป็นหัวหน้าหลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ ซึ่งจะดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน 2565

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อช่วยให้เข้าใจถึงรูปแบบความสามารถทางการสื่อสารของนักศึกษาจีนในการปรับตัวสู่วัฒนธรรมไทย
2. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาจีนในการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม
3. เป็นแนวทางการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาต่างชาติในอนาคต และเป็นแนวทางการดูแลนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัยรังสิต

1.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. นักศึกษาชาวจีน หมายถึง นักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. การปรับตัวทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่นักศึกษาชาวจีนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทัศนคติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ สามารถยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และปฏิบัติตนให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมไทยได้
3. การปรับตัวทางการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะทางการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต
4. ปัญหาด้านการสื่อสาร หมายถึง อุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ด้านความรู้และความคิด ด้านทัศนคติและความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

บทที่ 2

ทฤษฎี กรอบแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม
- 2.2 แนวคิดการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม
- 2.3 แนวคิดเรื่องความสามารถทางการสื่อสาร
- 2.4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication Theory)

สำหรับทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมีนักวิชาการหลากหลายท่านที่ให้ความหมายและคำอธิบายไว้มากมาย อาทิเช่น

เมตตา วิวัฒนานุกูล (2536) การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงสนใจในด้าน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม สาเหตุและองค์ประกอบที่มีผลต่อ ความแตกต่างนั้นๆ ปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มา จาก วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

Joseph A. Devito (2007) นิยามความหมายของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ด้านความเชื่อ ค่านิยม หรือพฤติกรรม การแสดงออก

Orbe Mark P. ได้อธิบายคำว่า การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เป็นการสื่อสารวัฒนธรรมร่วม (Co-cultural Communication) คือ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่ากับกลุ่มคนที่มีอำนาจต่ำกว่าในสังคม เขาเลือกที่จะใช้คำว่า “co-cultural communication” เพื่ออธิบายการกระทำการสื่อสารของกลุ่มที่ไม่มีอิทธิพลและใช้คำว่า “strategies” กับกลุ่มที่มีอิทธิพล (พิรยพท โอรพันธ์, 2551)

Hofstede (2005) ได้อธิบายถึงความแตกต่างของการ สื่อสารต่างวัฒนธรรมเป็น 5 มิติ ดังนี้ (อ้างถึงใน บุญกร วัชรศรีโรจน์, 2550)

1) มิติความแตกต่างในเรื่องของอำนาจ (Power Distance) หมายถึง การที่บุคคลมองความแตกต่างของสถานภาพไม่เท่ากัน บางวัฒนธรรมมีการแบ่งแยกสูงระหว่างผู้ที่มีสถานภาพทางสังคม อาทิเช่น พ่อกับลูก เจ้านายกับลูกจ้าง ในสังคมที่มีความแตกต่างทางอำนาจสูง (High Power Distance) บุคคลจะรู้สึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงผู้บริหารจะรู้สึกว่าตนมีความเหนือกว่าพนักงานมากและสังคมที่มีความแตกต่างในด้านอำนาจต่ำ (Low Power Distance) ผู้บริหารหรือผู้ที่อยู่ในสถานภาพสูงกว่าจะไม่รู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากพนักงานมาก

2) มิติความแตกต่างในเรื่องความเป็นส่วนตัว (Individualism / Collectivism) หมายถึง การที่บุคคลในแต่ละสังคมมีแนวความคิดและรูปแบบการดำรงชีวิตที่ขึ้นต่อสังคมไม่เท่ากัน บางสังคมประชาชนไม่ค่อยคำนึงถึงสังคมหรือความรู้สึกของคนรอบข้าง (Individualism) บุคคลยึดถือในสิทธิตามกฎหมาย ในขณะที่ประชาชนในวัฒนธรรมที่คำนึงถึงสังคม (Collectivism) มีความคิดและการกระทำต่างๆ ที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นหรือของกลุ่มมากกว่าคำนึงถึงกฎหมายเพียงอย่างเดียว ประชาชนในกลุ่มวัฒนธรรมนี้ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากจีน โดยมีแนวคิดจากขงจื้อ (Confucian) คือ การให้ความสำคัญกับครอบครัวและพวกพ้อง ดังนั้น การตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรจะมีคุณค่าน้อยกว่าความผูกพันแบบเครือญาติหรือสมัครพรรคพวก ความแตกต่างในลักษณะเช่นนี้นั้นมักก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกับนักธุรกิจในกลุ่มประเทศตะวันตกที่มีลักษณะมีความเป็นส่วนตัวสูง

3) มิติความแตกต่างในเรื่องการแบ่งแยกชายหญิง (Masculine / Feminine) หมายถึง การที่สังคมให้ความสำคัญทางเพศในสังคมที่มีความเสมอภาคสูง (Feminine) หมายถึง

หญิงและ ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องต่างๆ หญิงสามารถเป็นหัวหน้าผู้ชายได้ ในสังคมที่หญิงและชาย แตกต่างกันมาก (Masculine) หญิงอาจทำงานได้แต่ตำแหน่งโดยทั่วไป บางสังคมหญิงมีหน้าที่ทำงานบ้านเท่านั้น ไม่มีโอกาสเข้าทำงานและเป็นหัวหน้าผู้ชายได้เลย การแบ่งแยกหญิงชายที่แตกต่างกันในแต่ละสังคมนี้ ถ้าผู้บริหารที่ไม่ได้พิจารณาในเรื่องของความแตกต่างทางเพศแล้ว จะก่อให้เกิดสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ อาทิเช่น การแต่งตั้งหญิงเป็นหัวหน้าชาย ในสังคมอิสลามหรือสังคมญี่ปุ่นอาจยอมรับไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด แต่ต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประกอบด้วย เนื่องจากเมื่อกาลเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนไป ความรู้สึกของประชาชนต่อมิติต่างๆ ก็อาจเปลี่ยนแปลงไป

4) มิติความแตกต่างในเรื่องของการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Uncertainty Avoidance) หมายถึงความรู้สึกของคนต่างๆ ไปมีต่อความไม่แน่นอนในอนาคต และพยายามหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกที่มั่นคงปลอดภัยความแตกต่างของคนในการที่กล้าเผชิญกับความเสี่ยง ส่งผลต่อการบริหารได้ในระดับหนึ่ง ประชาชนในประเทศที่มีลักษณะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงสูง (High Uncertainty Avoidance) อาทิเช่น ญี่ปุ่น โปรตุเกส เบลเยียม และประเทศในกลุ่มอเมริกาใต้ ต้องการในสิ่งต่อไปนี้คือ 1) องค์กรที่มีโครงสร้างที่มั่นคง 2) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในลักษณะระบบราชการและ 3) มุ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน ประชาชนในประเทศที่มีลักษณะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ำ (low uncertainty avoidance) พนักงานจะมุ่งที่ผลสำเร็จของงานมากกว่าความสัมพันธ์ สำหรับประเทศไทยมีลักษณะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงกลางๆ ค่อนไปทางสูง พนักงาน ต้องการหัวหน้างานที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์มากกว่ามุ่งงาน

5) มิติความแตกต่างในเรื่องของเวลาในการทำงานร่วม (Short – Term / Long – Term Orientation) มิติในเรื่องของการทำงานร่วมกัน หมายถึง การที่บุคคลประเมินผู้อื่นโดยพิจารณาจาก ปัจจัยที่ไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวในรอบเวลาอันสั้น หรือพิจารณาจากความสัมพันธ์ที่มีมา ต่อเนื่องยาวนาน คนที่มีลักษณะ Long – Term Orientation จะสนิทสนมกับคนแปลกหน้ายาก เพราะต้องใช้เวลาในการศึกษา แต่เมื่อสนิทกับใครแล้วก็จะมีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน คนที่มีลักษณะ Short – Term Orientation จะสนิทสนมกับคนแปลกหน้าง่ายแต่ไม่มี ความผูกพันลึกซึ้ง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ จากระยะแรกเริ่มหรือการเริ่มพบปะกับคนต่างชาติ ความสัมพันธ์แรกนั้นจะพัฒนาไปในทางที่แนบแน่นขึ้นหรือสนิทสนมกันมากขึ้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งสามารถยกตัวอย่างที่สำคัญๆ ได้ดังนี้ คือ

1) ความใกล้ชิด อาจเกิดจากการต้องอยู่ใกล้กันหรือทำงานร่วมกัน คนที่ใกล้ชิดกันมากก็มีโอกาสที่จะสนิทสนมกันได้มากขึ้น

2) ทักษะคิด นั้นถือว่ามีอิทธิพลต่อการแสดงออกของเรา ทักษะคิดที่ดีและเปิดใจกว้าง ย่อมก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกว่าทักษะคิดในทางลบหรือทักษะคิดแคบ

3) ภาพรวมที่เรามองเกี่ยวกับคนในวัฒนธรรมหนึ่งๆ (Stereotype) หากเรามีการมองแบบเหมารวมสูงและฝังแน่นในใจ การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

4) การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการเปิดตัวเอง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและความไม่แน่ใจต่างๆ จะลดน้อยลง เมื่อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เปิดตัวเองที่จะรับฟัง และเปิดเผยตัวเองให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ

5) ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม ภาษานั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในขณะที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมช่วยเปิดทางให้รู้ถึงการวางตัวได้เหมาะสมต่อหน้าคนที่มาจากวัฒนธรรมอื่นที่ต่างจากเรา เป็นการทำให้เราเข้าใจเขาใจเรา การให้เกียรติและเคารพในวัฒนธรรมของเขาก็จะเป็นพื้นฐานอันดีสู่ความสัมพันธ์ที่ดีและลึกซึ้งขึ้น

6) ความพึงพอใจหรือดึงดูดใจส่วนบุคคล ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเมื่อผ่านระยะเวลาแรกเริ่มของสัมพันธภาพ วัฒนธรรมไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญที่จะกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้น แต่ความพอใจในตัวบุคคลจะเป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญ

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ในส่วนต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเริ่มจากระดับผิวเผินไปสู่ ระดับความสนิทสนมหรือคุ้นเคยอย่างเป็นเส้นตรงเสมอไป แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากองค์ประกอบอย่างอื่นอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคล หรือการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลนั่นเอง

ประสิทธิภาพของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

Gudykunst (1992) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารต่างวัฒนธรรมประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ผู้ที่จะทำการสื่อสารต่างวัฒนธรรมได้ดี ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ (อ้างถึง ใน เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548)

1) ด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Domain) องค์ประกอบด้านนี้เน้น กระบวนการของความรู้และความเข้าใจ ได้แก่ ความสามารถในการพูดภาษาอื่น ความรู้ใน วัฒนธรรมของผู้อื่น การผ่อนผันที่จะมองหรือจัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้าประเภทใดประเภทหนึ่ง (Category Width) ไม่มองว่าใครดีหรือเลว ให้มองอะไรกว้างๆ มีความซับซ้อนทางด้านความนึกคิด (Cognitive Complexity) ไม่มองคนอื่นแบบเหมารวม (Stereotype) รู้จักแยกแยะความแตกต่าง ระหว่างการอธิบาย การตีความ และการประเมินค่า

2) ด้านทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึก (Affective Domain) ได้แก่ การไม่ยึดเอา วัฒนธรรมตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) แต่ให้ใช้มุมมองจากวัฒนธรรมที่สาม (Third Culture Perspective) ในการตีความพฤติกรรมของคนต่างวัฒนธรรม ไม่ด่วนสรุป (Jumping) หรือ ตัดสินการกระทำคนอื่นตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร รู้จักยืดหยุ่นและผ่อนปรนให้กับความกำกวม ทั้งหลาย ปราศจากอคติ (Bias หรือ Prejudice) และการดูถูกเหยียดหยาม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3) ด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain) องค์ประกอบด้านนี้เน้นลักษณะของ พฤติกรรมที่แสดงหรือปฏิบัติต่อคนต่างวัฒนธรรม เช่น ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัวพยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในวัฒนธรรมใหม่ นอกจากนี้ Ruben (1998) กล่าวถึงองค์ประกอบด้านพฤติกรรมไว้ดังนี้ คือ การแสดงการ ให้เกียรติและเคารพผู้อื่น ความสามารถในการตอบสนองผู้อื่นอย่างเป็นมิตร เช่น อธิบายข้อเท็จจริง มากกว่าวิจารณ์ (interaction posture) การรู้จักจังหวะในการเริ่มต้นและจบขณะมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่นด้วยการ ประเมินความต้องการและความปรารถนาของผู้อื่น (interaction management) ซึ่ง ต่อมา Hammer and Other (1978) ได้อธิบายเกี่ยวกับ องค์ประกอบด้านนี้เพิ่มขึ้น เช่น ความสามารถในการควบคุม หรือแก้ไขความตึงเครียดในใจ รวมทั้ง เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ ความรู้สึก และ พฤติกรรมความสามารถในการสื่อสารและ สื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีความหมาย (อ้างถึงใน เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลให้การปรับตัว ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลัง และ ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล โดยมีอยู่ 2 ปัจจัย ด้วยกัน คือ 1) ความเหมือนของวัฒนธรรม ถ้า วัฒนธรรมใหม่ที่เข้าไปเผชิญนั้นมีความคล้ายคลึงกับ วัฒนธรรมเดิมของตนเอง การปรับตัวก็จะ ประสบความสำเร็จและเป็น ไปอย่างไม่ยากเย็นนัก 2) ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และประสบการณ์ เช่น อายุ การศึกษา บุคลิกลักษณะของบุคคล มีส่วนช่วย ในการปรับตัวให้ง่ายขึ้น โดยผู้ที่มีอายุน้อย สามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุมากการศึกษาสามารถ ทำให้ผู้ที่ต้องเข้าไปเผชิญกับวัฒนธรรม ใหม่เข้าใจสิ่งต่างๆ ในวัฒนธรรมใหม่ได้ดีขึ้น และช่วยลด ความตระหนกทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย (อ้างถึงใน Jandt F.E., 1998)

2.2 แนวคิดการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องพบกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อ คนเราเกิดจนโตต่างก็ต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นการเรียนรู้สิ่ง ต่างๆรอบๆ ตัว และเรียนรู้แบบแผน พฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548) ทั้งวิธีการคิด วิธีการปฏิบัติ รวมถึงประเพณีหรือค่านิยม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ ผ่านทางครอบครัว โรงเรียน เพื่อน หรือสื่อต่างๆ ซึ่งทุกคนต่างเรียนรู้เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป ประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนั้นๆ การเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมหรือ วัฒนธรรมที่ตนเกิดและเติบโตมาจึงเป็นการเข้าสู่วัฒนธรรมของตน (Enculturation) ซึ่งเป็น กระบวนการแรกในกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม ดังนั้น วัฒนธรรมของตนเองที่ได้เรียนรู้มา นั้นจึงเปรียบเสมือนบ้าน เปรียบเสมือน วัฒนธรรมหลักที่ยึดเป็นแบบแผนในการตัดสินใจ การ ประพฤติปฏิบัติของตนเอง และบุคคลอื่นๆ

ซึ่ง Kim (1995) ได้เสนอสัจธรรม (Axioms) 5 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการ ปรับตัว ดังนี้

1) กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่บุคคลจะ ปรับตัวเมื่อบุคคลนั้นถูกเลี้ยงดูและหล่อหลอมมาจากสังคมหนึ่งและได้ย้ายเข้าไปอยู่ในอีกสังคม วัฒนธรรมใหม่

2) กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นผ่านกระบวนการสื่อสาร

3) รูปแบบของการสื่อสารของผู้แปลกหน้าจะสะท้อนถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมของผู้แปลกหน้านั้น

4) กระบวนการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมเป็นขบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ที่เกิดขึ้นผ่านความสัมพันธ์ระหว่างผู้แปลกหน้าและสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม

5) ผู้แปลกหน้าจะเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของสังคมเจ้าบ้าน ซึ่งระบบย่อยนี้จะเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมมาก และผู้แปลกหน้าไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบสังคมทั้งหมดของสังคมเจ้าบ้านได้

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการปรับตัวนั้นจะต้องอาศัยระยะเวลาและการสื่อสารเข้ามามีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กระบวนการปรับตัวดำเนินต่อไปได้ โดยในขั้นตอนการปรับตัวนั้น นักวิชาการหลายท่านก็ได้ให้ชื่อ หรือระบุขั้นตอนทั้ง 4 แตกต่างกันไป Ruben & Steward (1998) ได้กล่าวถึงแนวคิดในลำดับขั้นของการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงระดับของการปรับตัวทางวัฒนธรรม (Stages of cultural adaptation) ทั้ง 4 ขั้นไว้ว่า

ระดับที่ 1 ขั้นตื่นตาตื่นใจกับวัฒนธรรมใหม่ (Honeymoon Stage) เป็นช่วงที่ผู้แปลกหน้าจะรู้สึกตื่นเต้นถึงความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ใหม่ๆ

ระดับที่ 2 ขั้นหงุดหงิดใจ (Frustration Stage) เป็นช่วงที่ความน่าสนใจและความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้านกลายเป็นสิ่งที่สร้างความหงุดหงิดและความกังวลใจให้แก่ผู้แปลกหน้า ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่เริ่มเด่นชัดขึ้น

ระดับที่ 3 ขั้นหาหนทางในการปรับตัว (Readjustment Stage) เป็นช่วงที่เริ่มปรับตัว ผู้แปลกหน้าจะพัฒนาวิธีการจัดการกับความหงุดหงิดใจ และเผชิญความท้าทายในสถานการณ์ใหม่

ระดับที่ 4 ขั้นที่สามารถหาทางออกให้กับการปรับตัวได้แล้ว (Resolution Stage) เป็นช่วงที่การปรับตัวยังคงดำเนินต่อไป โดยผู้แปลกหน้าแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกัน

- Full participation เป็นการที่ผู้แปลกหน้าคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เข้าใจวัฒนธรรมเจ้าบ้านมากขึ้น สามารถปรับตัวอยู่ในวัฒนธรรมของเจ้าบ้านได้อย่างสมดุล

- Accommodation เป็นการที่ผู้แปลกหน้าไม่สามารถยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้ทั้งหมด แต่ก็สามารถที่จะจัดการกับชีวิตตัวเองให้อยู่ได้อย่างมีความสุขในส่วนที่จะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ได้

- Fight เป็นการที่ผู้แปลกหน้าพยายามหาหนทางที่จะอยู่รอดในวัฒนธรรมใหม่ แม้จะต้องอยู่อย่างไม่สบายใจก็ตาม หรือ เป็นการที่ผู้แปลกหน้าไม่สามารถที่จะปรับตัวอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ได้เลยและต้องย้ายออกไป

การที่บุคคลก้าวเข้าสู่สังคมใหม่ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมของตนเอง ความรู้สึกเป็นคนแปลกหน้าย่อมเกิดขึ้น และเมื่อบุคคลมีความรู้สึกแปลกแยกย่อมส่งผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมในบริบทสภาพแวดล้อมใหม่ที่ตนเองเข้ามาอาศัยอยู่ ซึ่งการปรับตัวจึงกลายเป็นปัจจัยหลักที่มีอาจเลี่ยงได้ เช่นเดียวกับการที่นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ย่อมต้องพบเจอกับวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนเดิม พบเจอกับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย และเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยได้ นักศึกษาต่างชาติจึงต้องมีการปรับตัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการปรับตัวมาใช้เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำรงอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมที่ต่างกั

บริบทในการปรับตัวและการสื่อสารต่างวัฒนธรรม (Context Adjustment and Inter cultural Communication)

Martin and Nakayama (2010) กล่าวว่า บริบทเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากสังคมที่ยอมรับสถานการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้น โดยการสื่อสารของบุคคลจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบท ซึ่งบริบทนั้นเกิดขึ้นจากโครงสร้างทางสังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้น

เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548) กล่าวว่า บริบทและสภาพแวดล้อมครอบคลุมสื่อต่างๆ มากมาย ตั้งแต่เวลา สถานที่ บรรยากาศ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา กฎหมาย บรรทัดฐาน และบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งรวมถึงระดับความแตกต่างในด้านต่างๆ ทั้งนี้ บริบทและ

สภาพแวดล้อมต่างๆ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในลักษณะที่มีอิทธิพลต่อกัน กล่าวคือ วัฒนธรรมกำหนดสภาพแวดล้อมและบริบทของการสื่อสาร อย่างเช่น การใช้พื้นที่และระยะห่างที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม บริบทแต่ละบริบทต้องคำนึงถึงกฎในการสื่อสารต่างกัน ระดับการผ่อนปรนทางกฎหมายและสังคมมีผลต่อการปรับตัวของบุคคล ขณะเดียวกัน สภาพแวดล้อมก็เป็นตัวกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ความสามารถและประสิทธิภาพของการสื่อสารต่างวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับความเข้าใจและตระหนักถึงองค์ประกอบแต่ละตัวในกระบวนการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรม

Taft (1977) เสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทการปรับตัวและการสื่อสารต่างวัฒนธรรมออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่เดินทางออกนอกดินแดน ประเทศ หรือถิ่นที่อยู่เดิมเข้าสู่ประเทศ หรือถิ่นที่อยู่ใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนชั่วคราว เรียกว่า Sojourning อาทิเช่น การไปท่องเที่ยว ศึกษา ทำงาน ติดต่อธุรกิจ หรือปฏิบัติการกิจต่างๆ ในต่างประเทศ โดยกลุ่มนี้มักเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่อย่างมีเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็ความตั้งใจหรือถูกมอบหมาย

2) กลุ่มที่ย้ายภูมิลำเนาเดิมมาตั้งรกรากใหม่ในต่างแดน อาทิเช่น ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพข้ามแดน ซึ่งมีทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมใหม่อย่างถาวร ดังนั้น คนกลุ่มนี้ไม่ว่าจะอพยพข้ามแดนในระยะเวลายาวสั้นหรือยาวย่อมต้องปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง

3) กลุ่มที่ต้องปรับตัวภายในดินแดนหรือประเทศเดิมของตน เนื่องจากมีความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น โดยการสื่อสารต่างวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่สามารถและไม่สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ได้ รวมทั้งช่องว่างระหว่างคนที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์เดิมไว้ กับคนรุ่นใหม่ที่ได้รับเอาวัฒนธรรมกระแสหลักจนสูญเสียเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์เดิมของตนเอง

4) กลุ่มที่ต้องปรับตัวอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม การเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคม ซึ่งกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 มี

ลักษณะใกล้เคียงกันมาก แตกต่างกันที่เป้าหมาย โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมมีผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมต่างกัน

5) กลุ่มที่แยกตัวออกจากเดิมหรือเปลี่ยนสถานะเดิมของตน คนกลุ่มนี้มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม อาทิเช่นคนพลกเกียณ การแต่งงาน วยเรียนก้าวเข้าสู่วัยทำงาน หรือก้าวแรกของการเข้าสู่มหาวิทยาลัย บุคคลต้องมีการปรับตัวและทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมใหม่ที่ตนเคยเป็นอยู่ การปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมในสถานะใหม่ของตนจึงอาจก่อให้เกิดความล้มเหลวทางการสื่อสารได้

2.3 แนวคิดเรื่องความสามารถทางการสื่อสาร (Communication Competence)

นิยามความหมายถึงความสามารถทางการสื่อสารของนักวิชาการต่างๆ ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงจุดสนใจในเรื่องพฤติกรรมทางการสื่อสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่เราเห็นได้ยาก แต่แนวคิดเหล่านี้ก็ยังคงได้รับความสนใจแพร่หลายทั้งในสาขาจิตวิทยาการเมืองและการบริหารจัดการและเริ่มขยายความสนใจกว้างออกไปจากการศึกษาพฤติกรรมทางภาษาไปยังการเลือกใช้ความรู้ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมทางภาษาออกมาด้วย Trenholm (2008) ได้เสนอความหมายของความสามารถทางการสื่อสารว่า คือ ความสามารถในการสื่อสารกับ บุคคลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสังคมแสดงถึงนัยยะ 2 ระดับ คือ ความสามารถในการกระทำหรือพฤติกรรมสื่อสารที่แสดงออกมา (Prerogative Competence) และระดับลึกลงไป คือ ความสามารถในการรู้ว่าต้องการสื่อสารอย่างไรจึงจะเหมาะสม

ในบริบทของการปรับตัวทางวัฒนธรรม การสื่อสารของบุคคลสามารถอธิบายได้ในลักษณะของความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ก็คือ ความสามารถทางการสื่อสารของผู้แปลทหน้า ในการเข้ารหัสและถอดรหัสของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในชีวิตจริง ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ซึ่งความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าบ้านนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) และความสามารถในการปฏิบัติ (Operational competence) (Kim, 1994)

1) ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางความคิดภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host cognitive competence) คือ ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล ที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน อาทิเช่น ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทั้งภาษา ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งความสามารถทางความคิดนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแสดงออกและความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างกันภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ความสามารถทางด้านความคิดนี้ จะเกี่ยวข้องกับระดับความซับซ้อนภายในความคิดของแต่ละบุคคล (Cognitive complexity)

2) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึกภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host affective competence) คือ ความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และเปลี่ยนแปลงตนเองจากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซาบมีส่วนร่วมในสุนทรียะลักษณ์ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน และมีอารมณ์สะท้อนออกมาได้เมื่อรู้สึกสนุกสนาน เสียใจ โกรธ ในลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

3) ความสามารถในการปฏิบัติตน (Operational competence) ความสามารถในการปฏิบัติตนภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host operational competence) คือ ความสามารถที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมทั้งวจนะและอวจนะภาษาได้อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ทักษะในการพูด ฟัง ปฏิบัติตามกฎของการปฏิสัมพันธ์ ทักษะในการจัดการปฏิสัมพันธ์ในแบบของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นผลพวงมาจากความสามารถทางความคิดและความสามารถในการแสดงความรู้สึกนั่นเอง

ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมว่ามีความหมาย 7 ประการ ดังนี้ (อังกิ่งใน พัทธราภา เอื้ออมรวณิช, 2556)

1) ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมบนพื้นฐานความรู้ ทักษะ และทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม

2) ความสามารถในการเปลี่ยนกรอบอ้างอิงอย่างเหมาะสม และพัฒนา ประยุกต์ พฤติกรรมให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรม การประยุกต์ หารยึดหยุ่นต่อกรอบอ้างอิง

3) ความสามารถในการแนะนำแนวทางพฤติกรรมทางวัฒนธรรมและดึงดูด พฤติกรรมใหม่ๆ ในวัฒนธรรมอื่นๆ เชื่อมโยงพฤติกรรมที่ไม่คล้ายกันของคนในสังคมของตน

4) ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของพฤติกรรมในสถานการณ์ระหว่าง วัฒนธรรมที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจ

5) ความสามารถในการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ ในบริบทระหว่างวัฒนธรรม

6) ทักษะความสามารถระหว่างบุคคลในการฝึกฝนการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การรับส่งสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในประชาคมโลก ความ คล่องแคล่วระหว่างวัฒนธรรม การตระหนักรู้วัฒนธรรม และความรู้สึกระหว่างวัฒนธรรม

Getinet Belay (1993) กล่าวว่า ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของบุคคล ย่อมมีความแตกต่างกัน โดยบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ บุคคลที่ยอมรับและ เคารพความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม โดย Chen (1989) ได้กำหนดความสามารถ 4 ประการของ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ดังนี้

1) Personality Strength เป็นคุณสมบัติหลักของแต่ละบุคคลส่งผลต่อการสื่อสาร ระหว่างวัฒนธรรม คือ

1.1) กรอบความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) หมายถึงมุมมองที่มีต่อ ตนเองของบุคคล

1.2) การเปิดเผยตนเอง (Self-disclosure) หมายถึง ความเต็มใจของบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองสู่คนอื่น

1.3) การควบคุมตนเอง (Self-Monitoring) หมายถึง การเปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารทางสังคมเพื่อควบคุมและประยุกต์การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล

1.4) การผ่อนคลายทางสังคม (Social Relaxation) หมายถึง ความสามารถในการแสดงให้เห็นซึ่งความกลัวเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสื่อสาร

2) Communication Skill บุคคลจะมีความสามารถทางการแสดงออกพฤติกรรมที่เป็นวัจนะภาษาและอวัจนะภาษา โดยความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของบุคคลนั้นคือ

2.1) ทักษะในสาร (Message Skill) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจและการใช้ภาษา และผลสะท้อนกลับ

2.2) การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ยืดหยุ่นได้ (Behavioral Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการเลือกแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมในบริบทที่มีความหลากหลาย

2.3) การควบคุมการมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสาร (Interaction Management) เป็นการเน้นย้ำบุคคลในเรื่องความสามารถของการมีปฏิสัมพันธ์ อาทิเช่น ความสนใจและการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ

2.4) ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นและการดำรงไว้ซึ่งตัวตนของตนเอง

3) Psychological Adjustment ประสิทธิภาพของการสื่อสารนั้นจะเกี่ยวข้องกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ของบุคคล โดยบุคคลจะต้องสามารถควบคุมความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Cultural Shock) อาทิเช่น ความผิดหวัง ความเครียด และความเหินห่างที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่กำลังก้าว โดยมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลเข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่

4) Cultural Awareness ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลนั้น บุคคลจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับขนบประเพณีของสังคมและระบบสังคมของเจ้าบ้าน

ซึ่งการเข้าใจในความคิดและการแสดงออกของบุคคลอื่นนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประสิทธิผลของการสื่อสาร

นอกจากนี้ Deardoff (2008) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไว้ 22 ประการ คือ

- 1) เข้าใจมุมมองของโลก
- 2) ตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและความสามารถของตนเอง
- 3) ประยุกต์ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในวัฒนธรรมใหม่
- 4) ทักษะในการฟังและสังเกต
- 5) เปิดกว้างที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ และบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมอื่น
- 6) ความสามารถในการประยุกต์การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลายและการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ
- 7) ความยืดหยุ่น
- 8) ทักษะในการวิเคราะห์และตีความ
- 9) อดทนและสนใจต่อความไม่แน่นอน
- 10) รู้สึกและเข้าใจซึ่งวัฒนธรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น
- 11) เคารพวัฒนธรรมอื่น
- 12) รู้สึกร่วมเรื่องข้ามวัฒนธรรม
- 13) เข้าใจในคุณค่าและความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- 14) เข้าใจในบทบาท และผลกระทบของวัฒนธรรม ผลกระทบในสถานการณ์สังคมและบริบททางประวัติศาสตร์
- 15) ความยืดหยุ่นเรื่องการรับรู้ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนกรอบจากมุมมองของคนนอกวัฒนธรรม ไปยังมุมมองของคนในวัฒนธรรม และการเปลี่ยนกลับมาอีกครั้ง
- 16) ความสามารถในด้านภาษาศาสตร์สังคม การตระหนักรู้ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และความหมายในบริบททางสังคม
- 17) ความสนใจ
- 18) ปฏิเสธการตัดสิน
- 19) ความอยากรู้อยากเห็นและการค้นหา

- 20) ศึกษาปฏิสัมพันธ์
- 21) มองความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติ
- 22) ความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

จากความหมายและองค์ประกอบข้างต้นของ Deardoff (2008) ยังสามารถสรุปกลุ่มของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทักษะ (Attitude) ทักษะด้านการเปิดเผย การเคารพ (คุณค่าของทุกวัฒนธรรม) ความอยากรู้อยากเห็นและการค้นหา (ความอดทนต่อความไม่แน่นอน) ซึ่งถือเป็นรากฐานของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 2 ความรู้และทักษะ (Knowledge and Skill) แบบจำลองเรื่องความรู้และทักษะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม แต่มีการมองความรู้และทักษะเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกัน โดยความรู้นั้นหมายรวมถึง การตระหนักรู้ตนเองในวัฒนธรรมที่เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเริ่มต้นความเข้าใจวัฒนธรรมอื่น ความเข้าใจและความรู้ในวัฒนธรรมอื่นในเชิงลึก เป็นส่วนสำคัญในการมองโลกในมุมมองอื่น และเป็นประโยชน์สำหรับความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 3 ผลจากภายในและภายนอก (Internal and External Outcomes) ควรมีการสร้างความต้องการในเรื่องของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยความสามารถในการสื่อสารนั้น หมายรวมถึง การประยุกต์ การยืดหยุ่น ความรู้สึก และท้ายที่สุด คือ การประยุกต์กับมุมมองความสัมพันธ์ของชนชาติ

สังคมหรือองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อมีบุคคลเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงหลีกเลี่ยงประเด็นของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไปไม่ได้ การที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก แน่แน่นอนว่าย่อมต้องพบเจอกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักศึกษาที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจาก ในแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และนักศึกษาจีนก็มีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ย่อมต้องมีวัฒนธรรมของตนเองติดตัวมา กระบวนการเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการสื่อสารทั้งสิ้น การสื่อสารทำความเข้าใจในความหมายต่างๆ โดยนำทักษะในการฟังและการแก้ปัญหาเข้ามาประกอบในการสื่อสาร

2.4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548) อธิบายถึง ปัญหาของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ไว้ว่า การที่บุคคลมาจากคนละวัฒนธรรมย่อมเกิดปัญหาการสื่อสาร อาจมีความเข้าใจผิดหรือมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน สามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ

1. อุปสรรคด้านความรู้และความคิด สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ดังนี้

1.1 ความไม่เข้าใจในภาษาที่ใช้กัน หมายถึง การไม่เข้าใจในภาษาที่ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย รวมถึงการไม่รู้จักเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสม ซึ่งภาษาในที่นี้หมายถึงทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา หรือสิ่งที่สามารถสื่อความหมายที่ไม่ใช้คำพูดได้ ทั้งนี้อุปสรรคของการเรียนรู้ภาษาจากอีกวัฒนธรรมหนึ่ง คือ การไม่รู้ความหมายแฝงของคำ สัญลักษณ์ต่างๆ การแปลภาษาจากภาษาหนึ่งไปยังภาษาหนึ่งที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์

1.2 การขาดความรู้วัฒนธรรมนั้นๆ หมายถึง การรู้วัฒนธรรมนั้นแบบกว้างๆ ผิวเผิน การไม่รู้รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของวัฒนธรรมนั้น และการรู้ข้อมูลที่ผิดพลาด

1.3 ความแตกต่างทางการรับรู้และการตีความ หมายถึง ในแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีการมองสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน มีการจัดประเภทและหมวดหมู่ที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้และวิธีคิดมีความแตกต่าง

2. อุปสรรคด้านความคิดและความรู้สึก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ดังนี้

2.1 การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ อาทิเช่น การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) คือ การไม่เปลี่ยนแปลงความคิดหรือเหตุการณ์ แม้เวลาหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การคิดมองแบบเหมารวม โดยเฉพาะการคิดหรือมองในเชิงลบ เช่น คนดำไม่มีการศึกษา คนใต้ใจดำ คนเหนือใจง่าย เป็นต้น การรับรู้แบบชาวคำ เช่น มองว่าคนในสังคมหนึ่งไม่ดีหมดก็เลยหมด เป็นต้น และการด่วนสรุปหรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร เช่น การดูโหวงเฮ้งหรือลักษณะภายนอก การดูว่าบุคคลนั้นน่าเชื่อถือหรือน่าคบหรือไม่ เป็นต้น

2.2 ทศนคติที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อคติหรือความโน้มเอียง ทั้งการโน้มเอียงเข้าหาคนที่ มีลักษณะเหมือนกัน และจะต่อต้านคนนอกกลุ่ม รวมถึงการเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง

2.3 การไม่มีความรู้สึกเกือหนุน กล่าวคือ การลดความกังวลและความตระหนกของผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรมนั้น เจ้าของวัฒนธรรมต้องแสดงออกในเชิงบวก แสดงถึงการเป็นมิตรต่อกัน เพื่อลดอุปสรรคทางการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ทำให้การสื่อสารราบรื่น และพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

3. อุปสรรคด้านพฤติกรรม หมายถึง การกระทำและการแสดงออกในเชิงลบต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การเพิกเฉยในการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และสิ่งแวดลอมรอบตัว การหลบเลี่ยงผู้คนที่มาจากต่างวัฒนธรรม การยึดติดต่อความเชื่อในวัฒนธรรมของตนเอง ไม่ปรับตัวยืดหยุ่นตามความเปลี่ยนแปลงที่เผชิญ การไม่เคารพวัฒนธรรมอื่น และการขาดทักษะในการสื่อสารและการใช้ภาษา เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธานีฎ กอแก้ว (2544) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ศึกษาความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติและศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 104 ชุดและสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ต่างชาติเป็นจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ คือ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ คือ สัญชาติของอาจารย์ต่างชาติ และ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย 3. ความสามารถทางความคิดและความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในขณะที่ ความสามารถทางด้านพฤติกรรมและความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยโดยรวมมีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ 4. สัญชาติของเพื่อนสนิท พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดลอม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในขณะที่สื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

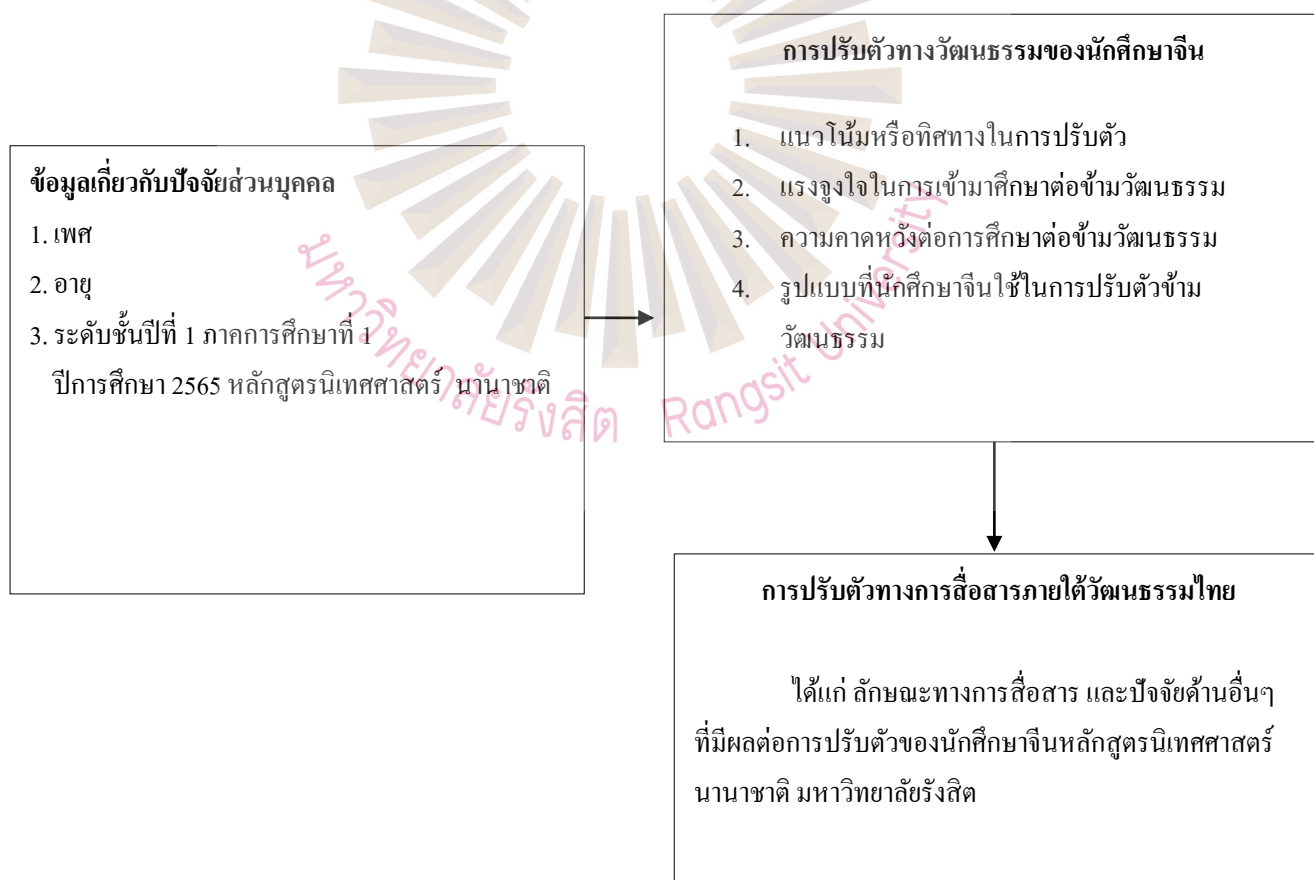
อชวัตร แสนศรี (2552) ศึกษาเรื่อง เครือข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะการปรับตัวของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน

พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยเน้นการปรับตัวเข้าหาวัฒนธรรมในประเทศที่นิสิตไปศึกษา แต่น้อยกว่าการคงความเป็นไทย โดยเฉพาะการเรียนรู้สำเนียงและภาษาถิ่น สำหรับขั้นการปรับตัว นิสิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งแวดล้อมใหม่ และขั้นตอนความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม อยู่ในช่วง 1-2 สัปดาห์ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีจะเฉลี่ยอยู่ที่ 4 สัปดาห์ ส่วนด้าน ปัญหาและอุปสรรคการปรับตัว พบไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ และสำเนียงท้องถิ่นและอคติต่อประเทศเจ้าบ้านก่อนเดินทางไปศึกษาต่อ 2) ด้านเครือข่ายการ สื่อสาร พบว่า บทบาทของเครือข่ายสื่อสารทั้งไทยและต่างชาติในการช่วยเหลือนิสิตอยู่ในระดับสูง โดยนิสิตในโครงการแลกเปลี่ยนมีการสื่อสารกับคนไทยด้วยกันมากที่สุด ซึ่งมีบทบาทช่วยเหลือ ทางจิตใจและความรู้สึก ส่วนบทบาทการช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้และหารทำงาน นิสิตมีการ ติดต่อกับสื่อสารกับคนต่างชาติที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกันมากที่สุด ทั้งนี้ ทักษะการสื่อสารระหว่าง บุคคลของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับบุคลิกภาพเชิงบวกของนิสิต โครงการแลกเปลี่ยน และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ค้นพบว่า บุคลิกภาพเชิงบวกมีผลต่อการ ปรับตัวของนิสิต และแนวทางเพื่อช่วยในการปรับตัวของนิสิต โครงการแลกเปลี่ยน ได้แก่ ความ พยายามในการทำความเข้าใจคนในวัฒนธรรมที่นิสิตไปศึกษา ความพยายามเรียนรู้ภาษาที่ใช้ใน ท้องถิ่นนั้นๆ ความพยายามในการติดต่อกับสื่อสารกับคนท้องถิ่นมากขึ้น และความพยายามในการ สังเกตพฤติกรรมที่คนปฏิบัติกันเพื่อเรียนรู้วิธีการปรับตัว

สุรศักดิ์ บุญอาจ (2552) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่ เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ โฮลิเดย์ วีซ่า ไทย-ออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบ ลักษณะ การสื่อสาร และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คนไทยสื่อสารระดับบุคคลระหว่างคนไทยด้วยกันใน หัวข้อเกี่ยวกับงาน เรื่องส่วนตัวต่างๆ ไป และเรื่องการใช้ชีวิตในต่างประเทศ โดยใช้สื่อและช่องทาง ทุกอย่างในการสื่อสารแบบพบหน้ากันมากที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารกับคนออสเตรเลีย และ น้อยที่สุดคือ การสื่อสารกับคนต่างชาติอื่นๆ ส่วนโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลียมากน้อยตาม ลักษณะงาน ความถี่ในการสื่อสารกับหัวหน้างานคนไทย คนออสเตรเลียและคนต่างชาติอื่นๆ มี สัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีการเปิดรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนการเปิดรับสื่อ เฉพาะกิจของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐมีน้อยมาก 2) ปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามพบว่า ภาพรวมของความสามารถในการสื่อสารทั้ง 3 มิติ คือ มิติด้านความรู้และความเข้าใจ มิติด้านทัศนคติและความรู้สึก และมิติด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับ ปานกลางถึงดี สำหรับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบปัญหาและอุปสรรคของคนไทยในมิติต่างๆ ได้แก่ การขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ การให้คุณค่าในเรื่องที่ต่างกันในเรื่องการประหยัดน้ำ การมอง

แบบเหมารวมของคนออสเตรเลียต่อผู้หญิงไทย ปัญหาเรื่องอคติต่อคนเอเชียของคนออสเตรเลียบางกลุ่ม การนิยมจับกลุ่มคนไทยด้วยกัน การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในเชิงลบ และการหลีกเลี่ยงที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ 3) องค์ประกอบที่มีส่วนช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ก) แรงจูงใจที่อาจช่วยการเรียนรู้วัฒนธรรม ข) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ค) ลักษณะงานกับโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลีย ง) ความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ในมิติทั้ง 3 ด้าน นอกจากนี้พบว่าคนไทยที่มีเพื่อนสนิทสัญชาติออสเตรเลีย กับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยมีแนวโน้มสัมพันธ์กัน ส่วนรูปแบบการปรับตัวที่ใช้ได้แก่ การปรับตัวด้วยการมีบุคลิกลักษณะนิสัยเชิงบวก การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยเหลือในการให้ข้อมูล การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม และการเรียนรู้จากคนรักที่เป็นชาวต่างชาติ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขและวิธีการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดไว้ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขาจีน-อังกฤษ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยผู้วิจัยจะทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาขณะทำการสัมภาษณ์ และการพูดคุย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเช่นกัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive) ร่วมกับการยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ร่วมในการบรรยายด้วย

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขาจีน-อังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน ผู้วิจัยจะแบ่งนักศึกษาตามเกณฑ์การสนทนากลุ่มของ Soriano (1995) ที่กล่าวว่า กลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วม (participants) ในการสัมภาษณ์กลุ่มควรมีตั้งแต่ 8-10 คน หรือ บางครั้ง 5-7 คน และดำเนินการโดยผู้สัมภาษณ์ (moderator) หรือผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อได้ข้อมูลที่ต้องการใช้เวลาตั้งแต่ 40 นาที ถึง 3 ชั่วโมง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มนักศึกษาจีนในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 40 คน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาจีน-อังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยสร้างแนวคำถามประเด็นหลักๆ ไว้เป็นแนวทางการสนทนา โดยแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1
ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต นานาชาติ

แนวคำถามสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ข้อมูลการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน

- 1) แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต
- 2) แนวโน้มหรือทิศทางในการปรับตัว
- 3) ความคาดหวังต่อการศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรม
- 4) รูปแบบที่นักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

- 1) รูปแบบการสื่อสารในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน เป็นอย่างไร
- 2) แนวทางการสื่อสารเพื่อช่วยในการปรับตัวของนักศึกษาจีน
- 3) ปัญหาหรืออุปสรรคในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาการปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แนวการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก ทั้งนี้ ยังใช้ การศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ รวมถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน รวมถึงการสังเกตการณ์ (Observation) จากการบันทึกเทปและการจดบันทึกในแต่ละครั้ง มาทำความเข้าใจเบื้องต้น พร้อมทั้งตีความวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามประเด็นวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเป็นเชิงบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ค้นหาคำตอบในเรื่องการปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนในบริบทการมา ศึกษาต่อที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทัศนคติให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ สามารถยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และปฏิบัติตนให้ เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมไทยได้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขา จีน-อังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน รวมจำนวน 40 คน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต

4.2 การปรับตัวทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต

4.1 ผลการวิเคราะห์การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

จากการโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขาจีน-อังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต สามารถอธิบายองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ดังนี้

1) แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน พบว่า นักศึกษาจีนมีแรงจูงใจในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทยด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1) ชื่นชอบประเทศไทย จากการคุ้นเคย เนื่องจากเคยเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย เคยดูละครไทยที่ฉายในประเทศจีน และเคยรับประทานอาหารไทย จึงเกิดเป็นความประทับใจ และส่งผลให้ศึกษาหาข้อมูลในการศึกษาต่อ จากแรงจูงใจด้านนี้ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในด้านการศึกษาประกอบกับความปลอดภัยด้านการใช้ชีวิตประจำวันในประเทศไทย อีกทั้ง เมื่อปรึกษากับทางผู้ปกครองนักศึกษาจีนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี

1.2) หลักสูตรการเรียนหลากหลาย โดยพบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย และที่มหาวิทยาลัยรังสิตจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย สามารถตอบโจทย์ความต้องการทางด้านอาชีพของนักศึกษาจีนได้ อีกทั้ง หลักสูตรการเรียนการสอนยังเป็นที่ยอมรับในสังคมคนจีนอีกประการหนึ่งด้วย

1.3) ค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก โดยพบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่เลือกเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย และที่มหาวิทยาลัยรังสิต จากรายการค่าใช้จ่ายสำหรับการเรียนการสอนที่ไม่สูงมากนัก ไม่แตกต่างจากประเทศจีน ถึงแม้จะเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

โดยจะยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“...รู้จักประเทศไทยจากการดูละคร ไทยบ้าง รู้สึกคุ้นเคยและอยากมาเที่ยว อยากรู้จักคนไทย...”

Inter 001. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...เคยมาเที่ยวประเทศไทย แล้วรู้สึกชื่นชอบประเทศไทย รู้สึกเหมือนประเทศจีน มีโอกาสเลย
อยากมาเรียนต่อ...”

Inter 009. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ฉันเคยมาประเทศไทยกับครอบครัว ทุกคนชอบที่นี่ รู้สึกเหมือนอยู่ที่บ้าน การเดินทาง
สะดวก ปลอดภัย เลยคิดอยากมาเรียนต่อ แม่นั่นก็สนับสนุน...”

Inter 017. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ฉันค้นหาหลักสูตรการเรียนในประเทศไทยจากอินเทอร์เน็ต ฉันสนใจมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย เพราะมีสาขาที่ฉันอยากทำงาน...”

Inter 025. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...รุ่นพี่ของฉันมาเรียนประเทศไทยก่อนแล้ว และฉันก็รู้จากรุ่นพี่ว่า หลักสูตรในมหาวิทยาลัย
รังสิตมีมากมายสำหรับนักศึกษาต่างชาติ และก็นักศึกษาจากจีนมีเยอะ ทำให้ฉันรู้สึกอยากมาเรียนต่อ
เพราะมีคนชาติเดียวกันอยู่มาก”

Inter 033. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ผมตั้งใจมาเรียนต่อที่ประเทศไทย ก็เริ่มหาข้อมูลมหาวิทยาลัยที่จะเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ตอบโจทย์ ค่าใช้จ่ายพอรับไหว ปรึกษาคุณพ่อคุณแม่แล้วก็สนับสนุน ก็เลยตัดสินใจในมาเรียนมหาวิทยาลัยรังสิต เพราะมีเพื่อนๆ รุ่นพี่จากประเทศจีนเลือกมาเรียนต่อที่นี่เยอะ...”

Inter 040. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิตจากความชื่นชอบ โดยเกิดจากการเคยมาท่องเที่ยว หรือเคยรับประทานอาหารไทย แล้วเกิดความประทับใจจนนำมาสู่ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จากนั้น จึงเริ่มศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่เปิดสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมหาวิทยาลัยรังสิตได้รับความสนใจในหมู่นักศึกษาชาวจีนอย่างมาก เนื่องจากมีรุ่นพี่ที่เข้ามาศึกษาต่อแล้วมีการบอกต่อ ทั้งในเรื่องของหลักสูตรที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน อาทิเช่น หลักสูตรบริหาร นิเทศศาสตร์ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงจนเกินไป อีกทั้ง ยังสามารถต่อยอดทางด้านการศึกษาประกอบอาชีพในประเทศไทยได้อีกประการหนึ่งด้วย

2) แนวโน้มหรือทิศทางการปรับตัว

สำหรับแนวโน้มและทิศทางการปรับตัวของนักศึกษาจีน พบว่า อยู่ในเชิงบวก มีทิศทางและแนวโน้มที่ชัดเจนพร้อมเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นอยู่ กล่าวคือ มีลักษณะการปรับตัวที่ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ยอมรับกับวัฒนธรรมใหม่ได้ตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งแนวโน้มหรือทิศทางการปรับตัวของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ได้ดังนี้

2.1) ยึดหยุ่นวัฒนธรรมเดิมลงตามสถานการณ์

“...สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป วัฒนธรรมที่นี้มีแตกต่างบ้าง มีคล้ายกันบ้าง ที่นี้คนไทยเชื้อสายจีนเยอะ ก็มีวัฒนธรรมบางอย่างที่คุ้นเคย แต่ฉันก็สามารถปรับตัวได้นะ ยึดหยุ่นไปตามเวลาและโอกาส”

Inter 002. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ถึงจะมาเรียนที่ไทย ตั้งใจเรียนรู้วัฒนธรรมไทย แต่ก็ยังคงวัฒนธรรมตัวเองไว้ เช่น การใช้ช้อนกลางเวลากินข้าวร่วมกับคนอื่น ซึ่งก็คล้ายกับวัฒนธรรมคนไทย แต่บางทีคนไทยก็ไม่ใช้แต่เราใช้...”

Inter 010. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“แพชั่นที่จีน ชอบใส่กางเกงสั้นๆ แต่ประเทศไทยเวลาใส่ก็รู้สึกคนมอง ก็จะเลือกใส่ที่มันรัดกุมมากขึ้น...”

Inter 018. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

2.2) การยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมใหม่

“ก่อนไปรู้สึกตื่นเต้นมากที่จะได้ไปเรียนต่อที่ไทย สอบถามรุ่นพี่ที่เคยไปไทยมาก่อน พอไปจริงๆ รู้สึกสนุกมากเหมือนได้ทั้งเรียนและเที่ยวไปด้วย...”

Inter 026. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“เคยไปแลกเปลี่ยนที่ออสเตรเลียมาก่อน แต่ยังไม่เคยมาไทย แล้วต้องอยู่นานเป็นปี ก็เลยรู้สึก ตื่นเต้น แปลกใหม่ กับสภาพแวดล้อมตั้งแต่ลงเครื่องเลย...”

Inter 034. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...เมื่อเข้าเรียน พยายามร่วมกิจกรรมของคณะ ของมหาวิทยาลัย ทำให้เราได้เปิดใจยอมรับ วัฒนธรรมที่ไม่เคยเจอมาก่อน การทำอะไรใหม่ๆ ทำให้เริ่มที่จะเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมแตกต่างที่ เกิดขึ้น...”

Inter 039. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

2.3) การพัฒนาตนเองเพื่อให้อยู่ที่ยอมรับ

“...การเรียนต้องปรับตัวเยอะ เพราะเราเรียนที่จีน แล้วก็ไม่ได้เรียนในเมืองหลวง พอมาเรียนที่ ไทย ก็ต้องมีความแตกต่างกันอยู่แล้ว ก็ต้องพัฒนาตนเองอย่างวัฒนธรรมอะไรที่ยึดหยุ่นได้ก็ทำ เพื่อให้ เราอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข”

Inter 003. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ก่อนมาก็คิดว่าต้องปรับตัวเรื่องเรียน แต่พอมาอยู่แล้ว ต้องปรับตัวหลายอย่างเหมือนกันใน การดำเนินชีวิตประจำวัน เรื่องภาษาอังกฤษก็ไม่ค่อยแข็งแรง ภาษาไทยก็ไม่ได้ เลยต้องมีการพัฒนา ตนเองเยอะมากเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ก็หาที่เรียนภาษาเพิ่มทั้งไทยทั้งอังกฤษ...”

Inter 011. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ต้องปรับตัวใหม่หมดเลย เพราะอยู่ที่จีนมีคนทำให้ แต่มาอยู่ที่นี่ต้องทำเองหมดเลย ต้องดูแลตัวเอง ...”

Inter 019. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...พอมายู่กับเพื่อนๆ ที่เป็นคนไทยหรือคนชาติอื่นๆ ก็ต้องปรับตัวทั้งเรื่องการเรียน ความเป็นอยู่ เพื่อให้อยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ได้...”

Inter 027. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีน เมื่อตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย ก็ทำใจส่วนหนึ่งมาอยู่แล้วว่าต้องพบการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ด้านการดำเนินชีวิตไม่สามารถปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิมของตนได้ทั้งหมด แม้จะมีความตื่นตระหนกต่อวัฒนธรรมใหม่ในช่วงแรกๆ แต่ก็สามารถยืดหยุ่นวัฒนธรรมเดิมลงได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้ การเดินทางเข้ามาศึกษาต่อยังประเทศไทย คือ การได้รับอิสระในการดำเนินชีวิตเนื่องจากมิได้อาศัยอยู่กับครอบครัว ทำให้ต้องมีการคิดและตัดสินใจหลายเรื่องด้วยตนเอง นักศึกษากลุ่มนี้จึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องการเรียน และวัฒนธรรมใหม่ที่ต้องพบเจอเพื่อความอยู่รอด

3) ความคาดหวังต่อการศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรม

นักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย ส่วนใหญ่จะคบหากับเพื่อนทั้งชาวไทย และชาวจีนด้วยกันเอง โดยกิจกรรมหลังจากเรียนเสร็จ นอกจากการพักผ่อนหย่อนใจแล้ว นักศึกษาจีนบางส่วนจะทำงาน Part-Time ควบคู่ไปด้วย อาทิเช่น การสอนพิเศษ การเป็นล่าม การขายสินค้าออนไลน์ เป็นต้น โดยจะยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“กิจกรรมนอกห้องเรียนของฉันก็คือการเที่ยว การกิน รวมถึงรับงานสอนพิเศษภาษาจีน เพราะฉันคาดหวังว่าถ้าฉันเรียนจบจากที่นี่ ฉันจะสามารถหางานทำได้...”

Inter 003. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ผมไม่ได้รู้สึกแย่กับการใช้ชีวิตในประเทศไทย ผมพอใจกับการเรียนที่นี่ แล้วยังคิดว่าวัฒนธรรมที่จีนและที่ไทยไม่ได้แตกต่างกันมากนัก มีความคล้ายคลึงกัน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนที่นี่ก็เยอะ ทำให้ผมอยากใช้ชีวิตต่อที่ไทยหลังจากเรียนจบนะ...”

Inter 012. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ฉันรู้สึกชอบการเรียนการสอนที่นี่นะ หลักสูตรหลากหลาย ฉันอาจจะเรียนต่อหลังจากเรียนจบปริญญาตรี เพราะที่ ม.รังสิต มีหลักสูตรปริญญาโทที่นักศึกษาจีนสามารถเรียนได้ เยอะมาก...”

Inter 020. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“...ผมชอบประเทศไทยนะ อยู่ง่ายปรับตัวไม่ยาก ทุกคนเป็นมิตรทั้งเพื่อนคนไทย อาจารย์ ผมอยากอยู่ที่นี้ต่อนะ ถ้าเรียนจบ อาจมองหางานที่ผมสามารถทำได้ คงไปเรียนภาษาไทยเพิ่มเติม เพราะอยากอยู่ที่นี้จริงๆ...”

Inter 028. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ตอนนี้ฉันมีแฟนคนไทยนะ กำลังอินเลิฟ ฉันเลยคิดว่าถ้าความสัมพันธ์ของฉันไปได้ไกล ฉันอาจแต่งงานกับแฟนฉันที่เป็นคนไทยหลังจากเรียนจบ และอาจอยู่กับครอบครัวแฟนที่ประเทศไทยเลย...”

Inter 036. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรมด้วยการเลือกที่จะอยู่ต่อประเทศไทย โดยคาดหวังในเรื่องของการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และการมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย ทั้งนี้ สามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.1) การประกอบอาชีพต่อในประเทศไทย นักศึกษาจีนมีความคาดหวังว่า เมื่อศึกษาจนจบปริญญาตรีแล้วจะสามารถประกอบอาชีพในประเทศไทยได้ โดยสาขาอาชีพที่นักศึกษาจีนนิยม ได้แก่ การเป็นครูหรืออาจารย์สอนภาษาจีน ล่ามแปลภาษาจีน รวมถึงการเป็นบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากรู้สึกพึงพอใจต่อวิถีชีวิตที่อยู่ในประเทศไทย อีกทั้ง ค่าครองชีพที่ไม่สูงมากนัก ทำให้ไม่อยากกลับไปแข่งขันกันในประเทศจีน

3.2) การศึกษาต่อ นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า เมื่อศึกษาจบระดับปริญญาตรีแล้วต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งมองว่าสถานศึกษาในประเทศไทย รวมถึงมหาวิทยาลัยรังสิตมีหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาจีนที่หลากหลาย ทั้งในระดับปริญญาโทและเอก และรู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรังสิต

3.3) การมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย นักศึกษาบางส่วนมีความรักเมื่อเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จึงคาดหวังถึงความสัมพันธ์ระยะยาว หากต้องมีครอบครัวกับคนไทย โดยสามารถย้ายถิ่นฐานเพื่อการแต่งงานกับคนไทยได้

4) รูปแบบที่นักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

สำหรับรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คือ รูปแบบการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารถือเป็นกระบวนการสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม โดยจะยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“ส่วนมากฉันจะใช้การสื่อสารเป็นหลัก พยายามสื่อสารกับเพื่อนคนไทยที่เรียนด้วยกัน อาจารย์หรือพี่ๆ เจ้าหน้าที่ในคณะ จะทำให้ฉันรู้สึกได้รับการยอมรับไม่อี้อัด...”

Inter 004. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ส่วนมากจะใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกับคณะ เพราะรู้สึกที่เราได้ใช้การพูดคุยในการสร้างความสัมพันธ์ให้กลมกลืนกับคนไทย แล้วก็รู้สึกว่าเราได้พัฒนาเรียนรู้ภาษาไทยไปในตัวด้วย...”

Inter 013. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“เราก็เลือกคบเพื่อนคนไทยด้วย เพื่อนคนไทยน่ารักมาก เราต้องพยายามอาศัยการพูดคุย การสื่อสารกับเพื่อนๆ ในคณะ เราจะได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทำให้เราไม่เครียดกับวัฒนธรรมใหม่ที่เราพบเจอ...”

Inter 021. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และของคณะเพื่อรับวัฒนธรรมที่คนไทยมี เราจะได้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ แล้วก็เปลี่ยนแปลงตัวเองให้อยู่ที่นี่ให้ได้...”

Inter 039. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบการสื่อสารในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากการสื่อสารถือเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างเพื่อน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ในคณะ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนด้วยการดูละครไทย ฟังเพลงไทย เป็นต้น กล่าวคือ การที่บุคคลไปอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ที่ไม่คุ้นเคย ก็ยังสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสื่อสารจะยิ่งช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในวัฒนธรรมนั้นๆ ทำให้รู้สึกได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เข้ามาอยู่ได้

4.2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

1) ลักษณะการสื่อสาร

การสื่อสารที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อการปรับตัว คือ ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยจะยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“ส่วนใหญ่เรามาถึงนี้แล้วเราก็จะพยายามพูดคุย สื่อสารกับเพื่อนในคณะ พี่ๆ ในคณะ...”

Inter 005. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“เพื่อนๆ ที่เป็นคนไทยน่ารักมากค่ะ ชอบชวนเราออกไปเที่ยว ไปดูหนัง ทำให้เราได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน...”

Inter 014. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ฉันจะใช้การพูดคุยกับอาจารย์ที่ปรึกษาเยอะ รู้สึกว่าเขาสามารถช่วยเหลือเราได้ในหลายๆ ด้าน จนทำให้เราสนิทกัน สามารถปรึกษาในเรื่องที่เราไม่รู้หรือไม่มั่นใจ ทำให้เรารู้สึกไว้วางใจ”

Inter 022. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

“ฉันพยายามเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนคนไทย ความจริงก็มีเพื่อนคนจีนเหมือนกัน แต่เราก็พยายามหาเพื่อนไทย จะได้แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องต่างๆ ในประเทศด้วยกัน เพื่อนคนไทยก็อยากรู้เรื่องวัฒนธรรมจีน เพราะคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยก็เยอะอยู่ ส่วนฉันเองก็อยากรู้เรื่องวัฒนธรรมไทยหลายๆ อย่างเพื่อจะได้ปรับตัว...”

Inter 040. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2566

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจีน สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่าง คือ ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ทั้งด้านกายภาพและด้านสังคม (กมลรัฐ อินทรทัศน์ และ พรทิพย์ เข็นจะบก, 30 พฤษภาคม 2566) โดยใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ ด้วยองค์ประกอบทางสภาพสังคมและจิตใจ คือ ระยะเวลา การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน และความไว้วางใจ ซึ่งนักศึกษาจีนจะใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยเป็นขั้นตอนแรกเพื่อนำไปสู่ขั้นการสานต่อความสัมพันธ์ คือ การสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น อันก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อกันและพัฒนาไปสู่การรักษาความสัมพันธ์ให้คงนาน

2) ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ปัญหาหรืออุปสรรคที่นักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่างพบส่วนใหญ่ สามารถวิเคราะห์เป็นปัญหาหรืออุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) กล่าวคือ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ต่างกัน ด้วยความต่างวัฒนธรรมด้านภาษาทำให้การสื่อสารค่อนข้างมีปัญหาในช่วงแรกที่เข้ามาศึกษาต่อ เพราะ คนจีนส่วนใหญ่ไม่ค่อยถนัดภาษาอังกฤษมากนัก รวมถึงการมีค่านิยมด้านวัฒนธรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน เนื่องจาก คนไทยมักไม่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา หรือสื่อสารความรู้สึกที่ไม่ชัดเจน แต่คนจีนจะชอบสื่อสารแบบตรงไปตรงมา บอกความรู้สึกหรือความต้องการแบบชัดเจน

3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

นักศึกษาจีนมีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้ดี โดยมีความพึงพอใจต่อบริบทด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่มีความราบรื่นและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลายกับอากาศของประเทศไทย พร้อมทั้งรู้สึกสะดวกสบายกับการรับประทานอาหารไทย ชื่นชอบรสชาติและอยากทดลองอาหารไทย เนื่องจากรู้สึกว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและประเทศจีนมีความคล้ายคลึงกัน เปรียบเสมือนบ้านที่เมืองนึ่ง เพราะนักศึกษาจีนส่วนใหญ่รู้จักประเทศไทยในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ก่อนตัดสินใจมาศึกษาต่ออยู่แล้ว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขาจีน-อังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นวัตถุประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ คือ นักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 40 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18-20 ปี ศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ

5.1.2 การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน ระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต สามารถอธิบายองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ดังนี้

1) แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต

จากการการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน พบว่า สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิตจากความชื่นชอบ โดยเกิดจากการเคยมาท่องเที่ยว หรือเคยรับประทานอาหารไทย แล้วเกิดความประทับใจจนนำมาสู่ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จากนั้น จึงเริ่มศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่เปิดสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมหาวิทยาลัยรังสิตได้รับความสนใจในหมู่

นักศึกษาชาวจีนอย่างมาก เนื่องจากมีรุ่นพี่ที่เข้ามาศึกษาต่อแล้วมีการบอกต่อ ทั้งในเรื่องของหลักสูตรที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน อาทิเช่น หลักสูตรบริหาร นิเทศศาสตร์ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงจนเกินไป อีกทั้ง ยังสามารถต่อยอดทางด้านการศึกษาประกอบอาชีพในประเทศไทยได้อีกประการหนึ่งด้วย

2) แนวโน้มหรือทิศทางในการปรับตัว

สำหรับแนวโน้มและทิศทางในการปรับตัวของนักศึกษาจีน พบว่า อยู่ในเชิงบวก มีทิศทางและแนวโน้มที่ยืดหยุ่นพร้อมเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นอยู่ กล่าวคือ มีลักษณะการปรับตัวที่ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ยอมรับกับวัฒนธรรมใหม่ได้ตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีน เมื่อตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย ก็ทำใจส่วนหนึ่งมาอยู่แล้วว่าต้องพบการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ด้านการดำเนินชีวิตไม่สามารถปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิมของตนได้ทั้งหมด แม้จะมีความตื่นตระหนกต่อวัฒนธรรมใหม่ในช่วงแรกๆ แต่ก็สามารถยืดหยุ่นวัฒนธรรมเดิมลงได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้ การเดินทางเข้ามาศึกษาต่อยังประเทศไทย คือ การได้รับอิสระในการดำเนินชีวิตเนื่องจากมิได้อาศัยอยู่กับครอบครัว ทำให้ต้องมีการคิดและตัดสินใจหลายเรื่องด้วยตนเอง นักศึกษากลุ่มนี้จึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องการเรียน และวัฒนธรรมใหม่ที่ต้องพบเจอเพื่อความอยู่รอด

3) คาดหวังต่อการศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรม

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรมด้วยการเลือกที่จะอยู่ต่อประเทศไทย โดยคาดหวังในเรื่องของการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และการมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย ทั้งนี้ สามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้

3.1) การประกอบอาชีพต่อในประเทศไทย นักศึกษาจีนมีความคาดหวังว่า เมื่อศึกษาจนจบปริญญาตรีแล้วจะสามารถประกอบอาชีพในประเทศไทยได้ โดยสาขาอาชีพที่นักศึกษาจีนนิยมได้แก่ การเป็นครูหรืออาจารย์สอนภาษาจีน ล่ามแปลภาษาจีน รวมถึงการเป็นบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจาก รู้สึกพึงพอใจต่อวิถีชีวิตที่อยู่ในประเทศไทย อีกทั้ง ค่าครองชีพที่ไม่สูงมากนัก ทำให้ไม่อยากจะกลับไปแข่งขันกันในประเทศจีน

3.2) การศึกษาต่อ นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า เมื่อศึกษาจบระดับปริญญาตรีแล้ว ต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งมองว่าสถานศึกษาในประเทศไทยรวมถึงมหาวิทยาลัยรังสิตมีหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาจีนที่หลากหลาย ทั้งในระดับปริญญาโทและเอก และรู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรังสิต

3.3) การมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย นักศึกษาบางส่วนมีความรักเมื่อเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จึงคาดหวังถึงความสัมพันธ์ระยะยาว หากต้องมีครอบครัวกับคนไทย โดยสามารถย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำงานกับคนไทยได้

4) รูปแบบที่นักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ผลการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบการสื่อสารในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากการสื่อสารถือเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างเพื่อน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ในขณะ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนด้วยการดูละครไทย ฟังเพลงไทย เป็นต้น กล่าวคือ การที่บุคคลไปอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ที่ไม่คุ้นเคย ก็ยังสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสื่อสารจะยิ่งช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในวัฒนธรรมนั้นๆ ทำให้รู้สึกได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เข้ามาอยู่ได้

5.1.3 ลักษณะการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

1) ลักษณะการสื่อสาร ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจีน สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่าง คือ ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม (กมลรัฐ อินทรทัศน์ และ พรทิพย์ เย็นจะบก, 30 พฤษภาคม 2566) โดยใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ ด้วยองค์ประกอบทางสภาพสังคมและจิตใจ คือ ระยะเวลา การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน และความไว้วางใจ ซึ่งนักศึกษาจีนจะใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยเป็นขั้นตอนแรกเพื่อนำไปสู่ขั้นการสานต่อความสัมพันธ์ คือ การสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น อันก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อกันและพัฒนาไปสู่การรักษาความสัมพันธ์ให้คงนาน

2) ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ สามารถวิเคราะห์เป็นปัญหาหรืออุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) กล่าวคือ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ต่างกัน ด้วยความต่างวัฒนธรรมด้านภาษาทำให้การสื่อสารค่อนข้างมีปัญหาในช่วงแรกที่เข้ามาศึกษาต่อ เพราะ คนจีนส่วนใหญ่ไม่ค่อยถนัดภาษาอังกฤษมากนัก รวมถึงการมีค่านิยมด้านวัฒนธรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน เนื่องจาก คนไทยมักไม่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา หรือสื่อสารความรู้สึกที่ไม่ชัดเจน แต่คนจีนจะชอบสื่อสารแบบตรงไปตรงมา บอกความรู้สึกหรือความต้องการแบบชัดเจน

3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า นักศึกษาจีนมีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้ดี โดยมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่มีความราบรื่นและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลายกับอากาศของประเทศไทย พร้อมทั้งรู้สึกสะดวกสบายกับการรับประทานอาหารไทย ซึ่งชอบรสชาติและอยากทดลองอาหารไทย เนื่องจากรู้สึกที่สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและประเทศจีนมีความคล้ายคลึงกัน เปรียบเสมือนบ้านที่เมืองนื่อง เพราะนักศึกษาจีนส่วนใหญ่รู้จักประเทศไทยในด้านต่างๆ แตกต่างกันไปก่อนตัดสินใจมาศึกษาต่ออยู่แล้ว

5.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาการปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต สามารถแบ่งประเด็นการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อหลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิตจากความชื่นชอบ โดยเกิดจากการเคยมาท่องเที่ยว หรือเคยรับประทานอาหารไทย แล้วเกิดความประทับใจจนนำมาสู่ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จากนั้น จึงเริ่มศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่เปิดสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมหาวิทยาลัยรังสิตได้รับความสนใจในหมู่นักศึกษาชาวจีนอย่างมาก เนื่องจากมีรุ่นพี่ที่เข้ามาศึกษาต่อแล้วมีการบอกต่อ ทั้งในเรื่องของหลักสูตรที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน อาทิเช่น หลักสูตรบริหาร นิเทศศาสตร์ เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงจนเกินไป อีกทั้ง ยังสามารถต่อยอดทางด้านการศึกษาในประเทศไทยได้อีกประการหนึ่งด้วย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรพะเยาว์ กิ่งเม็ง (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยรังสิต ที่พบว่า แนวคิดพื้นฐานของนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อประเทศไทย เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางการศึกษาที่มีสูงภายในประเทศจีน เพิ่มโอกาสที่ดีในการหางานในอนาคต ชื่นชอบผู้คนและวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเรียนในประเทศไทย เช่นเดียวกับผลการศึกษาวิจัยเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย ของ กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และคณะ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยที่ดึงดูดให้นักศึกษาจีนเลือกมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยประกอบไปด้วยปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ทัศนคติของบวกต่อประเทศไทย ความประทับใจเกี่ยวกับประเทศไทย และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศจีน-ไทย

สำหรับแนวโน้มและทิศทางในการปรับตัวของนักศึกษาจีน พบว่า อยู่ในเชิงบวก มีทิศทางและแนวโน้มที่ยืดหยุ่นพร้อมเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นอยู่ กล่าวคือ มีลักษณะการปรับตัวที่ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ยอมรับกับวัฒนธรรมใหม่ได้ตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีน เมื่อตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย ก็ทำใจส่วนหนึ่งมาอยู่แล้วว่าต้องพบการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ด้านการดำเนินชีวิตไม่สามารถปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิมของตนได้ทั้งหมด แม้จะมีความตื่นตระหนกต่อวัฒนธรรมใหม่ในช่วงแรกๆ แต่ก็สามารถยืดหยุ่นวัฒนธรรมเดิมลงได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้ การเดินทางเข้ามาศึกษาต่อยังประเทศไทย คือ การได้รับอิสระในการดำเนินชีวิตเนื่องจากมีได้อาศัยอยู่กับครอบครัว ทำให้ต้องมีการคิดและตัดสินใจหลายเรื่องด้วยตนเอง นักศึกษากลุ่มนี้จึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องการเรียน และวัฒนธรรมใหม่ที่ต้องพบเจอเพื่อความอยู่รอด สอดคล้องกับ การศึกษาของ มัญชรี โชติรสฐิต (2556) เรื่อง การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ ที่อธิบายถึงการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาไว้ว่า เมื่อนักศึกษาไปอยู่ต่างประเทศย่อมเผชิญกับปัญหา และจะพยายามให้กำลังใจตนเอง โดยมองอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านบวก เปิดใจกว้างและยอมรับวัฒนธรรมใหม่ เพราะทุกวัฒนธรรมมีทั้งข้อเด่นและข้อเสีย ซึ่งต้องเริ่มจากการเรียนรู้ เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ไม่ยึดติด ย่อมทำให้เกิดการปรับตัวที่ดีที่สุด เช่นเดียวกับ ชิดาพร บุญเม่น (2565) ที่อธิบายในบทความวิชาการเรื่อง การปรับตัวด้านภาษาและวัฒนธรรมของนักศึกษานานาชาติในมหาวิทยาลัยมหิดล ไว้ว่า นักศึกษาต่างชาติย่อมมีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ เมื่อต้องเข้ามาสู่วัฒนธรรมใหม่ มักจะเกิดปัญหาการปรับตัวทางด้าน

ภาษาและวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดความวิตกกังวล ความเครียด ความเหงา ความไม่แน่ใจในการสื่อสารกับคนต่างวัฒนธรรม นักศึกษาต้องพยายามเรียนรู้และปรับตัวกับเพื่อนใหม่เพื่อให้เข้ากับบรรทัดฐานและวิถีปฏิบัติของสังคม วัฒนธรรม ในสิ่งแวดล้อมใหม่ให้เกิดการยอมรับในกลุ่มคนอื่นเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรมด้วยการเลือกที่จะอยู่ต่อประเทศไทย โดยคาดหวังในเรื่องของการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และการมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศไทย สอดคล้องกับ กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และคณะ (2564) ที่สรุปเกี่ยวกับความพึงพอใจและปลายทางหลังจากนักศึกษาจีนสำเร็จการศึกษาจากประเทศไทย ไว้ว่า นักศึกษาจีนจำนวนมากมีความตั้งใจที่จะกลับจีนและเลือกที่จะอยู่ไทยต่อหากมีช่องทาง เนื่องจากมีความเคยชินกับอิสรภาพและวิถีชีวิตในไทย ไม่ต้องการกลับไปเผชิญกับความกดดันและสภาพสังคมจีนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

โดยรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คือ รูปแบบการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารถือเป็นกระบวนการสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากการสื่อสารถือเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างเพื่อน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ในขณะ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนด้วยการดูละครไทย ฟังเพลงไทย เป็นต้น กล่าวคือ การที่บุคคลไปอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ที่ไม่คุ้นเคย ก็ยังสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสื่อสารจะยิ่งช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในวัฒนธรรมนั้นๆ ทำให้รู้สึกได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เข้ามาอยู่ได้ สอดคล้องกับ ธิดาพร บุญเม่น (2565) ที่กล่าวถึงกระบวนการปรับตัวไว้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพราะการสื่อสารและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การสื่อสารจะเกิดขึ้นในบริบทของวัฒนธรรม ทั้งการสื่อสารในแบบวจนภาษาหรืออวจนภาษา ในการสื่อสารระหว่างสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันนั้น ก็จะทำให้เกิดการรับรู้ ตีความพฤติกรรมและภาษาของบุคคลที่เราปฏิบัติสัมพันธ์ด้วยแตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกับ Kantima Kunjara (1982) ที่ศึกษาเรื่อง Communication Patterns of Thai Students in the Process of Acculturation โดยอธิบายว่า การ

สื่อสารที่เป็นปัจจัยในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้น ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษาของเจ้าบ้าน ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปรับตัว ปัจจัยด้านการแสดงถึงปฏิสัมพันธ์ที่มีกับเจ้าบ้าน และปัจจัยด้านช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้าน โดยปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้านในเชิงบวก

5.2.2 ลักษณะการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีน
หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

ลักษณะการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่าง คือ ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม โดยใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ ด้วยองค์ประกอบทางสภาพสังคมและจิตใจ คือ ระยะเวลา การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน และความไว้วางใจ ซึ่งนักศึกษาจีนจะใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยเป็นขั้นตอนแรกเพื่อนำไปสู่ขั้นการสานต่อความสัมพันธ์ คือ การสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น อันก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อกันและพัฒนาไปสู่การรักษาความสัมพันธ์ให้คงนาน สอดคล้องกับ กมลรัฐ อินทรทัศน์ และ พรทิพย์ เย็นจะบก (2566) อธิบายเรื่องการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารในชีวิตของแต่ละบุคคลนั้นล้วนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปในสถานการณ์ต่างๆ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตได้ คือ ทำให้มนุษย์ไม่รู้สึกละแสบ้าง ทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดการแสดงออก การพักผ่อนหย่อนใจ การเรียนรู้ และการเกิดกำลังใจซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากกระบวนการสื่อสารทั้งสิ้น

ปัญหาหรืออุปสรรคที่นักศึกษาจีนกลุ่มตัวอย่างพบส่วนใหญ่ สามารถวิเคราะห์เป็นปัญหาหรืออุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) กล่าวคือ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ต่างกัน ด้วยความต่างวัฒนธรรมด้านภาษาทำให้การสื่อสารค่อนข้างมีปัญหาในช่วงแรกที่เข้ามาศึกษาต่อ เพราะคนจีนส่วนใหญ่ไม่ค่อยถนัดภาษาอังกฤษมากนัก รวมถึงการมีค่านิยมด้านวัฒนธรรมการสื่อสารที่แตกต่างกัน เนื่องจาก คนไทยมักไม่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา หรือสื่อสารความรู้สึกที่ไม่ชัดเจน แต่คนจีนจะชอบสื่อสารแบบตรงไปตรงมา บอกความรู้สึกหรือความต้องการแบบชัดเจน สอดคล้องกับ

ธิดาพร บุญเม่น (2565) ที่สรุปปัญหาและอุปสรรคของการปรับตัวด้านวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ โดยมักเป็นเรื่องของภาษาและการสื่อสาร เพราะด้วยความแตกต่างทางด้านภาษามีผลอย่างมากต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม อีกประการหนึ่งเป็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและประเทศเจ้าบ้าน เช่นเดียวกับ เมตตา วิวัฒนานุกูล (2559) ที่กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมี 3 ด้านหลักๆ ด้านความรู้และความคิด สืบเนื่องจากความไม่เข้าใจหรือไม่รู้ในภาษาที่ใช้ ด้านทัศนคติและความรู้สึก เช่น การมองแบบเหมารวม การด่วนสรุป อคติขาดความละเอียดอ่อนในการแสดงออก และ ด้านพฤติกรรม เช่น ขาดการปรับตัวขาดความเคารพในวัฒนธรรมอื่น

นักศึกษาจีนมีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้ดี โดยมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยและหลักสูตรที่มีความราบรื่นและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลายกับอากาศของประเทศไทย พร้อมทั้งรู้สึกสะดวกสบายกับการรับประทานอาหารไทย ชื่นชอบรสชาติและอยากทดลองอาหารไทย เนื่องจากรู้สึกที่สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและประเทศจีนมีความคล้ายคลึงกัน เปรียบเสมือนบ้านที่เมืองน้อง เพราะนักศึกษาจีนส่วนใหญ่รู้จักประเทศไทยในด้านต่างๆ แตกต่างกันไปก่อนตัดสินใจมาศึกษาต่ออยู่แล้ว สอดคล้องกับ Kim (1995) ที่อธิบายว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไปอยู่อาศัยต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม มักเผชิญปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคล หรือเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปบุคคลนั้นก็จะพยายามปรับตัวกับสภาพปัญหาที่กำลังเผชิญ เพื่อให้สภาวะของความกดดัน ความเครียด ความวุ่นวาย ความวุ่นวายใจ หรือความกังวลใจค่อยๆ คลี่คลายลงจนกระทั่งหมดไป

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

1) การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาถึงการปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรม ของนักศึกษาจีนระดับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ค้นพบถึงปัญหาด้านการสื่อสาร ข้อมูลกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย เนื่องจาก นักศึกษาจีนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม แต่ไม่ค่อยทราบข้อมูล มหาวิทยาลัยควรจัดทำระบบและช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภาค

ภาษาอังกฤษที่ทันต่อสถานการณ์จริงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ไปยังนักศึกษาต่างชาติเพิ่มขึ้น เนื่องจาก มหาวิทยาลัยรังสิตมีนักศึกษาจากประเทศจีนและประเทศอื่นๆ มาศึกษามากพอสมควร

2) มหาวิทยาลัยควรมีการตรวจสอบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรที่เปิดขึ้นมา เพื่อรองรับนักศึกษาจีนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งเรื่องความเหมาะสมของหลักสูตร รายวิชา ตลอดจนรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ และดึงดูดใจให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1) งานวิจัยในอนาคตควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาเพิ่มเติม

2) การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันในประเด็นย่อยทางวัฒนธรรม (Subculture) ทั้งด้านรูปแบบการเรียนการสอน และเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน ครั้งหน้าอาจมีการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยภาคอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจขึ้นด้วย

บรรณานุกรม

- กุลนรี นุกิจรังสรรค์ และคณะ. 2564. การศึกษาเบื้องต้นว่าด้วยนักศึกษาจีนในไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- กมลรัฐ อินทรทัศน์ และ พรทิพย์ เข็นจะบก หลักระและทฤษฎีการสื่อสาร. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก pirun.ku.ac.th/~agrpct/envelop/com%20theory.doc. (30 พฤษภาคม 2566)
- ธานีษฐ์ กองแก้ว. 2544. การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวาทวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษกร วัชรศรีโรจน์. 2550. การจัดทำแผนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เยี่ยม Excellent Corporate Culture. บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด.
- ฝ่ายทะเบียนมหาวิทยาลัยรังสิต. รายชื่อนักศึกษาใหม่ที่ขึ้นทะเบียน. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <https://staffintranet.rsu.ac.th/SUWeb/Main.aspx>, (30 พฤศจิกายน 2565)
- พัชราภา เอื้ออมรวณิช. 2556. การปรับตัวของนักศึกษาจีนที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรดุฎิบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พิรยุทธ โอพันธ์. 2550. การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมาลาญในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทดุฎิบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. 2536. รายงานการวิจัยลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมในบรรษัทนานาชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา. สถิติอุดมศึกษา นักศึกษาใหม่ 2565. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: https://info.mhesi.go.th/stat_std_new.php, (30 พฤศจิกายน 2565)
- ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา. ข้อมูลสถิติของระบบเผยแพร่สารสนเทศอุดมศึกษา 2564. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: https://info.mhesi.go.th/stat_std_new.php, (30 พฤศจิกายน 2565)
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. 2552. การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ สอติเคย์ วิซ่า ไทย-ออสเตรเลีย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวาทวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อัครวัตร แสนศรี. 2552. เครื่องข่ายการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนิสิตโครงการแลกเปลี่ยน. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวาริชวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chen Gue Ming. 1989. Intercultural Communication Competence. Taiwan : National Taiwan University Press.
- Devito, J.A. 2007. The Interpersonal Communication Book. 11th edition. Boston MA: Pearson Education, Inc.
- Deardoff .D.K. 2008. Intercultural Competence – The Key Competence in 21th Century (Online). Retrieved July 15, 2018, available at: <http://bertesmann>
- Fred, E. J. 1998. Intercultural Communication: An Introduction. 2 illustrated: Sage Publications.
- Gudykunst, W.B. and Kim, Y.Y. 1992. Communicating with Strangers: An Approach to Intercultural Communication. New York: MaGraw - Hill, Inc.
- Getinet Belay. 1993. Toward a Paradigm Shift for Intercultural and International Communication: New Research Directions, Annals of the International Communication Association, 16:1, 437-457.
- Hofstede, G. and Hofstede, G.T. 2005. Cultural and Organizations: Software of the mind. Revised and Expanded 2th edition. New York: McGraw - Hill Companies.
- Kim, Y.Y., 1995. Intercultural adaptation.” In Asante, M.K. & Gudykunst, W.B.(ed.), Handbook of international and intercultural adaptation. California: Sage Publications.
- Kim, Y.Y., 1994. Adapting to new culture. In Samovar, L.A. & Porter, R.E.(ed.) Intercultural Communication Theory. California: Wadsworth.
- Martin, J.N. and Nakayama, T.K. 2010. Intercultural Communication in Context. 5th edition. New York: McGraw – Hill.
- Ruben, B.D. & Steward. 1998. Communication and Human Behavior. Boston : Allyn & Bacon.
- Taft, R. 1977. Coping with unfamiliar cultures. In N. Warren (Ed.), Studies in cross-cultural psychology (Vol. 1, pp. 121-153). London: Academic Press.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Trenholm, S. 2008. Thinking through Communication: An Introduction to the study of Human Communication. 5th edition, Boston MA: Pearson Education Inc.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กับนักศึกษาจีน หลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ สาขาจีน-อังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยสร้างแนวคำถามประเด็นหลักๆ ไว้เป็นแนวทางการสนทนา โดยแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

แนวคำถามสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ นานาชาติ
- 4) แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางการสื่อสาร และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจีนหลักสูตรนิเทศศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

- 1) รูปแบบการสื่อสารในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน เป็นอย่างไร
- 2) แนวทางการสื่อสารเพื่อช่วยในการปรับตัวของนักศึกษาจีน
- 3) ปัญหาหรืออุปสรรคในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 ข้อมูลการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาจีน

- 1) แนวโน้มหรือทิศทางในการปรับตัว
- 2) แรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาต่อข้ามวัฒนธรรม
- 3) ความคาดหวังต่อการศึกษต่อข้ามวัฒนธรรม
- 4) รูปแบบที่นักศึกษาจีนใช้ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	ผศ.ดร. ดวงทิพย์ เจริญรุ่งกษ์
ชื่อภาษาอังกฤษ	Doungtip Chareonrook
E-Mail Address	duangtipc@hotmail.com
การศึกษา	Ph.D Coomunication Studies Ohio University: USA MA. Mass Communication Thammasat University: Thailand BA. English/Linguistic Thammasat University: Thailand

